

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Viádekre postán vagy helyben házhoz	
hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá helyben	1 frt.
Viádekről egy hónapra előfizetést nem fogad-	
atunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca szeglet trencsini-vár 7. szám hevé a lap szel-
lemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékesítési díjazatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Stein János

Kiadó-hivatal:
könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond, sor vagy annak
tore 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyitlertéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap
1874. második fél évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből viádekről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legczélsezerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyezzerre beküldött előfizetés után
tiszteltepéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

A drágaság és a haladás.

(B. K.) Öreg, összekeveredett emberek,
kiknek ifjúságával elhaltak a vidám napok is,
rendszerint saját hanyatló korukkal azonosít-
ják az idők járását és sohajtra panaszkodnak
a világ romlottsága s az életnek folyton na-
gyobbodó nehéz küzdelmei felett. Nézetüket
többek közt igazolni látszik a növekvő drá-
gaság.

És valóban közről véve a példát, alig
nehány év alatt országgrészünk nevezetesebb vá-
rosaiban megkétszereződött munkának, eleség-
nek az ára s a ki csak azt tekint, mit kiad,
mélán elszomorodik az életfentartásnak szűnet
nélkül szaporodó költségei felett, busongva hall-
gatja az öregek elbeszéléseit a „rég jó idők-
ről”, a régi zsemlye nagyságáról, a gabona,
bor, dohány, pálinka mesés olcsóságáról s haj-
landó az emberre szabott nyomor és küzde-
lem növekvésének s az emberiség hanyatlásá-
nak nézni e szomorító jeleket.

Nem nehéz azonban egy kis utángondo-
lás folytán belátni, hogy az, mit a hanyatlás je-
lének tekintünk, tulajdonképpen a haladás je-
le s nem a nyomor növekedéséről, hanem apa-
dásáról tesz tanubizonyságot.

„KELET” TÁRCZÁJA.

A tanár.

Regény.

Írta: Currer Bell,

Eyre Jane, Shirley stb. szerzője.

Tizenkilencedik fejezet.

(Folytatás.)

Tárczámba rejttem a levélkét. A pénzdarabokat
erszényembe csuszattam, s aztán körül jártam szűk
szobámat.

„Reutter kisasszony mind csak szegénység-
ről szól nekem,” gondoltam, „s valóban sze-
gény is ő; de azért megfizeti a mivel tartozik s még
többet. A negyed év még bé nem tölt, mióta tan-
órákat vesz tőlem, s még is megfizet az egész időre.
Szeretném tudni, vajjon mit vont meg magától az-
ért, hogy e husz frankot összekaparthassa, szeret-
ném tudni miféle lakása van, s minő asszony az ő
nénye, s a ha vajjon kapott-e valami alkalmazást
kárptól elvezetett helyéért. Alkalmasint soká kell
még neki iskoláról-iskolára vándorolnia, itt beszólni,
amott tudakozódni, itt visszautasítatva, amott csa-
lattva távozni. Gyakran fog még este fáradtan, ki-
vívott eredmény nélkül feküdni le. S az igazgatóné
nem akarta őt bebocsátani, hogy tőlem búcsút ve-
gyen? Ne is legyen alkalmam néhány perzig a tan-
terem valamely ablakánál állva pár szót váltani ve-

Az eleség drágasága ugyanis, szoros ösz-
szeköttetésben áll előállítás költségeivel és pe-
dig a munkadíjjal; minél magasabb az ára a
munkának, annál drágább az eleség.

Ez állítás ellen felhozhatni ugyan, hogy
nemcsak a munka díja, hanem a nép szaporó-
dása is befolyással van az eleség drágaságá-
ra, mivel a mennyivel nagyobb az eleség utáni
kereslet, annál magasabb az ára.

Nem kutatjuk, hogy mennyiben állhat meg
e tétel még ott is, hol minden művelhető föld
munka alá van véve, de az bizonyos, hogy
nálunk, hol annyi miveletlen föld van még, a
kereslet növekedése akadálytalanul maga után
vonja, a kínálat növekedését is, és így a ter-
mek árának mekkoraságára — eltekintve
a változó időjárás által okozott esélyektől —
főbefolyással előállításának költsége, azaz a
munka ára van.

A drágaság kérdése tehát egészen azon
kérdés körül összpontosul: hanyatlásnak-e vagy
haladásnak a jele a munkabér emelkedése?

Azt hisszük, hogy az így formulázott kér-
désre a felelet is könnyebb. A munka béré-
nek magassága szintén a kereslettől függ. Hi-
bás volna azon feltevés, hogy a munkabér min-
den körülmények között legalább is akkora
volna, mint a napi eleség bére. Ott a hol a
munkakész feles mennyiségben van s a mun-
kás a között kell hogy válasszon: egészen
munka nélkül maradjon-e vagy csekély bérért
dolgozzon, kétségtelenül az utóbbit fogja vá-
lasztani, mivel csekély bérből inkább fentart-
hatja magát, mint a semmiből. A hol pedig
nagy a szükség a munkás kére, természetesen
magosabb a munka s így az eleség ára, de
nagyobb a munkás jövedelme is.

Egyáltalán a társadalmi jólétnek a mun-
ka keresettsége képezi mértékét. Csak általá-
nos tételből indulva ki, kétségtelenül társadal-
mi tespedést kell, hogy maga után vonjon azon
körülmeny, ha sok munkaerő használatlanul
pusztul el a helyett, hogy javak előállítására
használtatnék.

A munkaerő tudvalevőleg azon egyedüli
tőke, mely azon pillanatban elvész, melyben
nem használtatott fel s így a heverő munka-
erő mindig akkora veszteség a nemzetre néz-
ve, mint a mekkora azon productum mennyi-
sége, melyet általa elő lehetett volna állítani.
De tapasztalatilag is bármily olcsó legyen az
eleség, nyomorult és szegény az a néposztály,
mely nem foglalkozik. Hazarészünk azon vá-
rosaiban, melyek ma már vasuti összeköttetést
nyertek, csak pár évvel ezelőtti ácsorgó ron-
gyos nép lézengett a piaczkokon; olcsóbb volt

le — megtudni hol lakik, elintézni ügyeinket,
miután lelkemben oly jól kicsináltam volt már annak
menetét?

Semmi lakezim a levélkén, — folytatám ma-
gánbeszédemet — s kivonván azt zsebemből, figyel-
mesen megvizsgáltam minden oldalról: „asszonyok,
csak asszonyok maradnak, s asszonyomokra igazítják
minden dolgaikat; a férfiak gépileg is oda írják a
napszámot s czimzetüket bármis ki lapra. S ezek az
öt frankosok?” (ujlag előszedtem azokat erszényem-
ből) „ha maga, sajátkezűleg adhatta volna át nek-
em, a helyett, hogy ily piczi csomagba összekösse
ezzel a zöld selyem szálal, szépen visszatettem vol-
na kis kezeibe, s keskeny piczi ujjait összefogtam
volna felettök — így — s vonakodását, büszkesé-
gét tudtam volna kényszeríteni, engedni a határozott
akaratnak, de most hol van ő? hogyan juthassak
hozzá?”

Az ajtót kinyitva, gyorsan lesiettem a kony-
hába.

„Ki hozta ezt a csomagot? — kérdém a szol-
gától, ki nekem átadta volt.

„Un petit commissiounair, monsieur,” (egy kis bi-
zománys, uram.)

„S nem szolt semmit?”

„Semmit.”

Ismét felhaladtam lépcsőmon, bámulatosan meg-
okosodva e tudósítás által.

„Nem tesz semmit,” — szólék magamban, mi-
alatt ujból bezártam az ajtót. „Nem tesz semmit,
majd felkutatom egész Brüsselt miatta.”

S úgy is tettem. Naponta kitarót szorgalom-
mal kerestem őt, mihelyt csak egy kis szabad időm
akadt, négy teljes heten keresztül; vasárnaponkint
egész napon át sem tettem egyebet, mint hogy őt

az eleség, de nem lévén ez osztálynak mun-
kája, bármily olcsóság mellett is koldus ma-
radt; ugyanezt tapasztalható falvainkon is.

Mindezekre azt lehet mondani, hogy mi
haszna a munkakész keresettségének, ha e ke-
resettség arányában növekszik az életfentartás
költsége?

Az életfentartás költsége azonban sokkal
kisebb mérvben növekszik, mint a munkakész,
még pedig két okból: először az eleség elő-
állítása körül a társadalmi haladással folyton
több munka kiméltetik meg, a földön javítá-
sok eszközöltetnek, mi nem tesz egyebet, mint
hogy annyival kevesebb terület munkáltatik,
mint a mennyi a jó trágyázás, csatornázás
által előhozott gabnamennyiség előállítására
volna szükséges, a gazdaságnál továbbá gé-
pek használatnak, mi szintén a munkaerőt
kiméli; és másodsor az iparos is munka-meg-
kimélésre törekszik s gépekkel olcsóbban ál-
litja elő iparczikkeit, a minthogy tudvalevőleg
az iparczikkek jelenleg sokkal olcsóbbak, mint
régebben voltak.

Kétségtelen tehát, hogy az eleség drá-
gasága — kivéve a rendkívüli körülményeket,
— rendszerint a munka keresettségének és
ezzel az általános előhaladásnak és jólétnek
tanubizonysága.

— Gróf Zichy József közlekedési ügyér ur, mint
említk, visszatért romániai utjából s nagy elégedettség-
gel beszél a jó és gyors egyetértésről, mely a vasuti
csatlakozás pontjára nézve közte és a bukaresti kor-
mány közt létesült. Ha az időjárás nem válik ki-
vételesen rideggé, reményelheti, hogy a vonal tra-
cerozása befejezve lesz már ez évben. A romániai
részben a roman aristokratia számos tagja szárdék-
szik földet verni, hogy villákat építtessen a leendő
állomások közelében. Már épülőben is van három.
— A bukaresti magyarok megkérték gr. Zichyt,
hogy támogassa egy nemtelekezeti iskola felállításá-
iránti folyamodásukat, melyet Trefort miniszter ur-
hoz intéztek. A közlekedési ügyér meg is ígérte a
közbenjárást.

— A vezérkar újjaalakítása. Az „Öst. Ung.
Wehrzeitung” jelenti, hogy a vezérkar újjaalakítása
hozatik javaslatba; alapelvei a következők volnának:
A vezérkar a csapatok összes állományától elkülö-
nitett testet képez és századosokból és törzstisztek-
ből áll; a szükséghez képest oly századosok és ala-
tas tisztek osztatnak be hozzá, kik a hadi iskolát
sikerrel végeztek; e tisztek egy mind eddig csapa-
taiknál állományon fölül tartanak nyilvánlatban. A

kerestem: összejártam a külvárosokat, sétányokat,
főbb utcákat; megkerestem Szt.-Gudula, Szt.-Jakab
templomokban, a két protestans kápolnában; elmen-
tem, ha német, ha francia, vagy angol nyelven
tartott isteni tisztelet, reményelve, hogy ezek va-
lamelyikén megtalálhatom őt. Minden kutatásom me-
rőben sikertelen volt; utóbbi pontba vetett bizalmam
is, többi számításaimmal együtt alaptalannak bizo-
nyult be.

Minden imaház ajtajánál addig maradtam áll-
va, míg csak az utolsó egyén is eltávozott onnét,
vizsga szemmel kísértem minden női ruhát, mely
karsu termetet folyt körül, minden kalap alá bipil-
lantottam, mely fiatal arcot fedezett. Mind haszta-
lan; láttam fiatal lány alakokat elhaladni előttem, fél
vállra vetett fekete écharpjaikkal, de egyikőik sem
birt a Henry kisasszony kiváló növésevel és mozd-
latával; láttam halvány gondolkodó arcokat barna
hajfonatoktól körítve, de sehol fel nem lelhettem az
ő homlokát, szemét, hosszú szempilláit.

Minden vonása ez arcoknak, melyekkel talál-
koztam, mintegy szétáradoltnak tűnt fel nekem,
mivel nem sikerült egy pillantással azok kifejezését
s sajátosságait felfedeznem, nagy széles homlok néme-
lyikénél, nagy sötét, komoly kifejezésű szemek, más-
nál finom, de határozott vonásokkal körülte.

„Elhagyta Brüsselt, alkalmasint, s tán Angli-
ába ment, miként mondta, hogy cselja azt tenni,”
morogtam magamban, a mint kedvetlenül fordultam
el a negyedik vasárnap délután az udvari kápolna
ajtajától, melyet az ajtón álló épen most zárt be, s
követtem a zajló tömeget, mely most a rakpartokon
oszlott szét. Csakhamar beértem én is a páronként
haladó angol urakat s delhölgyeket. (Az isten ked-
véért, miért is nem öltözködnek ezek egy kicsit ügye-

vezérkar főnöke egyes századosokat — elvileg olya-
nok, a kik rangjuk szerint törzstisztekké való elő-
léptetés alá kerülnek — egyidőre beosztat magához
szolgálatára, hogy belátása szerint feladatokat
tűzzön ki nekik és megvizsgálja alkalmazhatóságuk-
kat; a vezérkar főnökének javaslatától függ azután,
vajjon az illető tisztek csapataihoz küldendők-e viz-
sza, vagy pedig hogy soruk szerint, vagy végre —
különs esetekben — soron kívül a vezérkarban
törzstisztekké léptetendők-e elő.

— Segesvárszék a napokban tartotta szék-
gyűlését, a területi rendezés tárgyában. A gyűlés ál-
tal 46 szavazattal 16 ellen elfogadott felirat első
sorban hangsúlyozza, hogy a szék fen akarja tartani
önállóságát, mindazonáltal czélsezerűnek találja, hogy
a közigazgatási költségek fedezhetése végett Med-
gyes, Nagy Sink és Szerdahelyszékek egyes részei-
vel vagy egészben egyesíttessék Segesvár város szék-
helylyel, de csak is a szász nemzeti egyetem köz-
reműködése mellett.

Honvédségünk győzelmei.

A „Pesti Napló”-ból vesszük át a következő
cikket:

Honvédségünk győzelmet aratott. Lajtha-Bruck-
nál honvédek harckésztsége, fegyelme, a rend-
szer állotta ki a tűzpróbát. Jelen volt a király ő
felsége, kinek a honvédség, a mint ma fennáll, egyik
legsajátosb alkotása. Jelen volt Albrecht főherceg
és számos más főhg, kik a katona szemével bírálták
honvédségünket. Jelen volt Andrássy Gyula gróf,
kinek diplomata-szive bizonyára élénken dobogott,
midőn honfitársai ezreit, magyar vezényszó alatt lát-
ta maga előtt eléptetni. Jelen voltak a közös had-
sereg legkitűnőbbjei, a német, az angol, a francia,
az olasz és orosz hadseregek főtisztjei s megbízható
adatok alapján állíthatjuk, hogy mind e kitűnőségek
meg voltak legve ama nagy és fényes eredmények
által, melyeket a honvédségi rendszer ezuttal felmu-
tatott.

Fényesen kitűnt, hogy a magyar született ka-
tona. Ha jók tisztjei és a legénységgel bábni tud-
nak: a fegyelemben sincsen párja. Honvédek ma-
gataratásáról mindenki magasztalólag nyilatkozik. A
táborozások alkalmával nem történt semmi kihágás.
Ügyességök és gyakoroltságuknak honvédek oly fé-
nyes jelét adták, hogy fogolylyá tették a közös had-
seregbeli csapatok egy kitűnő osztályát. Kitarásuk
oly nagy volt, hogy bár hajnali 2 óráról d. u. 1
óráig hadirendben állottak, oly délezenen vonultak
sátorhelyeikre, mintha csak az imént hagyták volna
el azokat. A hadműveletek szabatosága a legkitű-
nőbb volt. Honvédek úgy viselték magukat, mint-

sebben? Szemem most is tele van képletével a sok
fodor diszletnek, melyek amaz időtlen összgyűrtött
drága selyem és atlaszból készült ruhákat ékítették,
a nagy, rossz állású értékes csipke gallérokban; ül-
döz a sok rossz szabású kabátok, s különös formájú nad-
rágok emléke, melyekkel telve volt az udvari ká-
polna, s melyek kijöve a rakpartra, nagyon is elönyt-
telen ellentétbe állottak, az oly üdén, csinosan öltöz-
ködött idegen, külföldi alakokkal, kik siettek a ko-
burg tenplombeli zárimát meghallgatni.) Tulhalad-
tam e brit párokon, a csinos brit gyermek csoport-
okon, elhaladtam a sok brit szolgáló és szobaleány
előtt; átmentem a király-téren, elértem a király-
utczát, innét betértem a louvain utcába, ez ő-szerű,
nyugodt utcába. Még jól emlékszem, hogy kissé meg-
éhezve, nem igen éreztem vágyat hazatérni, s kiven-
ni részemet az egyszerű uzsonnából, mely ilyenkor
készen állt a Pelet ur éttermében, hanem betértem
egy sütőhöz, hol egy couc (flamand sző, de ma-
gam sem tudom hogyan ejtik ki,) a corinthe angli-
ce-al — corinthe sütemény — s egy pohár kávéval enyhi-
tettem éhségemet; s ezután siettem elérni a porte
de Louvain (oroszlán-kapu.) Csakhamar kiértem a
városból, s esendesen haladva fel a dombon, meg-
lassítam lépteimet; mert ámbár az ég borus, még is
nagyon nyomasztó levegő volt, igen tikkasztó idő;
s egy szellő nem mozdult ádítani a léget.

Brüsszel egy lakójának sem kell hosszan gya-
logolni, ha magányba akar jutni; csak fél mérföld-
nyire kell eltávoznia városától, s azonnal feltalálja
azt, halványan csendesen merengeni a tágas mezők
felett, melyek termékenyen ugyan, de még is oly szo-
moruan, fa és ösvény nélkül terülnek el, Brabant
fővárosa körül.

(Foly. köv.)

ha mindegyikük tudta volna, hogy a király és az ország szeme tekint rá, hogy a honvédség életképességét kell bebizonyítani.

Köszönet és elismerés vitéz honvédeinknek. A király ő felsége a legnagyobb kitüntetésekkel halmozta el honvédségünket s e kitüntetések híre örömteljes viszhangot fog kelteni az egész nemzetben. Ő Felsége elrendelte, hogy őrsége folytonosan a honvédségből álljon. Honvédségünk törzstisztségei a királynak voltak vendégei. S midőn a gyakorlatok véget értek s azok kitűnő eredménye nyilvánossá lőn, királyunk nemcsak a főhadparancsnokhoz intézett elismerő kéziratot küldte ki honvédségünknek, hanem zászlóaljától-zászlóaljhoz lovagolt s mindenütt személynél fejezte ki a legfelsőbb és legteljesebb elismerését. A katonák népe, a fegyverben álló s magyar vezényszó alatt sorakozott nemzet nyerte az elismerést a koronás királytól.

Örömmel és meglepéssel jegyezzük fel az eredményeket. Osztozunk azon zajos éjleken, melyek a hadgyakorlatok után a lajtha-brucki honvédtáborokban felharsogtak, s meg vagyunk győződve, hogy minden magyar emberben megdobban a szív, ha a mi katonáink fényes brucki napjainak hírére veszi. „A királyért és a hazáért!” — volt a jelszó, mely alatt honvédeink a hadgyakorlatok tüzeiben állottak; — „a királyért és a hazáért!” — ez fog felharsogni, ha majd a csaták ágyuszava szólal meg s a magyar dicsőséghez és a magyar vitézséghez hiven álljuk meg helyeinket.

Honvédségünk brucki diadala nagy elégtétel lehetett a honvédség dalias s a katonai éretyekben kitűnő főhadparancsnoka, gondos s az intézmény iránti legmélyebb szeretettel áthatott minisztere, fáradhatatlan tisztikara s minden egyes honvédek lankadatlan buzgalma. Ők bebizonyíták, hogy nagy költségek nélkül is szervezhető néhány száz ezernyi nép-hadsereg, mely a katonai éretyekben vetekedik állandó hadsereggel. Ők bebizonyíták, hogy a magyar katonai hírneve nem szenvedett csorbulást; — s a mi a legfőbb, ők bebizonyíták honvédségünk életképességét.

Mindazon terv, mely a honvédség megszüntetését hangoztatá, ma — majdnem azt állíthatni — semmiséggé törpült. A honvédség, mely az imént inkább csak nevezeti óhaj volt, ma döntő helyeken is a monarchia védképességének garanciájul tekintetik s általa alatt áll mindazoknak, kik a monarchia védképességével komolyan törődnek. Ezt a győzelmet vívták ki honvédeink Lajtha-Brucknál, s ez a győzelem, melyet megköszönt a király, — a legteljesebben méltó a nemzet köszönetére.

BELFÖLD.

Székelv-Udvarhely, 1874. sept. 14.

Az autonómia élet természete hozza magával, hogy az autonómia közönség helyes és jogos akaratát is kijelentheti s hogy akaratával és kívánságával a közneki ügyeit intéző testület, nem mint absolutisticus hatalom csupa szeszélyből ellenkezőleg, hanem épen megegyezőleg szokott cselekedni. Meg vagyunk győződve, hogy az erdélyi katolikus igazgató tanács sem fogja figyelmen kívül hagyni Udvarhelyszék katolikus értelmiségének csak is a közügy javát célzó azon jogos kívánságát, mely szerint a székelvudvarhelyi rom. kath. gymnasium épen mostan betöltendő igazgatói állására Kovács Antal sz.-udvarhelyi tanárt, vagy Paál Gyula marosvásárhelyi tanárt ohajtaná kineveztetni. Reméljük, hogy az igazgató tanács f. hó. 21-én tartandó ülésén, mikor a tanszékek betöltése iránt intézkedni fog, a közohajtás tekintetbe vételével a fennebb említett tanárkodásuk hosszu folyama alatt mások felett sok tekintetben kiválólag érdemesültek egyikével, fogja az Udvarhelyi kath. gymnasium igazgatói székét betölteni. Ha e közohajtás teljesül, úgy nem csak az igazgató tanács jól végezte dolgát, minthogy emberét jól választotta meg, hanem egyúttal méltányosan is cselekedett, mert illő elismerésben részesítette azokat, kik azt már rég kiérdemelték, végül fényes tanúságát is adta autonómia érzületének.

Több intelligens r. katolikus.

A kolozsvári magyar királyi tudomány-egyetem tanrendje

Az MDCCCLXXIV—V. tanév téli szakára. Tantárgyak szerinti áttekintés.

I. A jog- és államtudományi karban.

1. Egyetemes európai jogtörténet, 5 óra, naponta csütörtök kivételével délelőtt 8—9-ig. I. tanterem. Dr. Óvári Kelemen ny. r. tanár.
2. Magyar alkotmány és jogtörténet. 3 óra, kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 3—4-ig. II. tanterem. Ugyanazon ny. r. tanár.
3. A római jognak külszerű története, 3 óra, hétfőn, kedden és szerdán d. e. 9—10-ig I. tanterem. Dr. Farkas Lajos ny. r. tanár.
4. A római jognak institúciói, 5 óra, hétfőn, szerdán és szombaton d. e. 10—11-ig, pénteken és szombaton 11—12-ig. Ugyanazon tanár, ugyanott.
5. Jog- és államtudományok encyclopaediája, 2

óra, hétfőn és pénteken déli 12—1-ig. II. tanterem. Dr. Jenei Victor ny. r. tanár.

6. Észjog, 7 óra, naponta csütörtök kivételével d. e. 9—10-ig kedden és szombaton 12—1-ig. II. tanterem. Ugyanazon tanár.

7. Magyar közjog tekintettel az alkotmány történeti kifejlődésére, (I. félév: Bevezetés; a magyar alkotmány történetének és alapjainak vázlata; a területek és állampolgári viszonyok) 5 óra. Naponta szombat kivételével d. u. 3—4-ig. IV. tanterem. Dr. Korbuly Imre ny. r. tanár.

8. Nemzet-gazdaságtan, 6 óra, naponta d. e. 10—11-ig. II. tanterem. Dr. Berde Áron ny. r. tanár.

9. Egyházjog, különös tekintettel a magyar egyház viszonyaira, 6 óra, naponta d. e. 11—12-ig. II. tanterem. Dr. Csiky Victor ny. r. tanár.

10. Alkotmánytan, 5 óra. Naponta csütörtök kivételével 11—12-ig. IV. tanterem. Dr. Concha Győző ny. r. tanár.

11. Magyar közigazgatási jog rendszere, tekintettel a közigazgatási tan elméletére és a nevezetesebb külföldi törvényhozások közigazgatási intézkedéseire (Kormány, törvényhatósági, községi rendszer egyéti ügy és az egész belügyrendszer). Naponta szombat kivételével d. e. 8—9-ig és csütörtökön d. e. 9—10-ig Dr. Korbuly Imre ny. r. tanár.

*12. A magyar önkormányzat rendszere, különös tekintettel annak történeti kifejlődésére, hétfőn 9—10-ig. Ugyanazon tanár.

13. Az európai államok összehasonlító statisztikája, kapcsolatban a statisztika elméletével, 5 óra. Naponta csütörtök kivételével d. e. 9—10-ig. III. tanterem. Dr. Vályi Gábor ny. r. tanár.

*14. A statisztika irodalom-története, 2 óra, kedden és csütörtökön d. e. 8—9-ig. IV. tanterem. Ugyanazon tanár.

15. Magyar és erdélyi magánjog, 7 óra. Naponta csütörtök kivételével d. e. 10—11-ig és hétfőn, pénteken d. u. 4—5-ig. III. tanterem. Dr. Kolozsvári Sándor ny. r. tanár.

16. Ausztriai magánjog; nevezetesen annak általános része és a dologbani jogok; 5 óra. Naponta csütörtök kivételével d. e. 8—9-ig. IV. tanterem. Dr. Haller Károly ny. r. tanár.

17. Ausztriai magánjog, nevezetesen a család-jog és erkölcsjog; 4 óra, hétfőn, kedden, szerdán és pénteken d. e. 9—10-ig. Ugyanazon tanár, ugyanott.

*18. Az elbirtoklás és elévülés ausztriai magánjog szerint, 1 óra, szombaton d. e. 9—10-ig. Ugyanazon tanár, ugyanott.

19. A magyar polgári törvénykezési jog rendszere, (peres és peren kívüli eljárás) 8 óra, naponta hétfőn, kedden, szerdán és szombaton 11—1-ig és d. u. 4—5-ig Dr. Plósz Sándor ny. r. tanár. III. tanterem.

*20. A feleknek a tényálladék előállítására és megállapítására irányuló cselekményei a polgári perben, 1 óra, csütörtökön d. e. 11—12-ig. III. tanterem. Ugyanazon tanár.

21. Büntető jogtan, nevezetesen az anyagi jog, 6 óra. Naponta d. u. 3—4-ig. Dr. Groisz Gusztáv ny. r. tanár. IV. tanterem.

22. A közjegyzői intézményről, különös tekintettel a nálunk életbe léptetendő közjegyzői rendtartásra 2 óra, csütörtökön és pénteken d. u. 12—1-ig. IV. tanterem. Ugyanazon tanár.

*23. Állam-számviteltan. 3 óra, hétfőn, szerdán és szombaton d. e. 8—9-ig. II. tanterem. Ruzitska Béla, pénzügyigazgatási titkár.

(Folyt. köv.)

Jegyzetek. *Ingyenes előadások előtt áll.
** Oly előadásokat jelez, melyekért a rendesnél magasabb tandíj fizetendő.
† Oly előadások, melyeknél nincs tandíjmentesség.
A mely tantárgy nincs semmi jeggyel jelölve, azért az egyszerű tandíj fizetendő.
Az előadási nyelv ezen tud. egyetem minden karában a magyar.
Az egyetemi könyvtár használatára nézve az utasítást az illető helyre függesztendő értesítések adják.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, sept. 19.

Azon beszéd, melylyel Ludolf gróf osztrák-magyar követ megbízó levelének átadásakor Serrano tábornagyot üdvözölte, következőleg hangzik:

„Herceg ur! Ő felsége a császár és király, felséges uram által azon misszióval megbízva, hogy Ausztria-Magyarországot az exciád elnöke alatt fennálló kormánytól képviseljem, van szerencsém uralkodó keziratát átnyújtani, mely engem rendkívüli követé és meghatalmazott miniszterre nevez ki. Ezzel oly actus megy végbe, mely Ausztria-Magyarország hivatalos viszonyát Spanyolországgal helyreállítja, s nagy mérvben tanúsítja azon bizalmat, melyet felséges uralkodó és kormánya szívesen helyeznek exciád és miniszterei azon törekvéseinek sikerébe, hogy az országnak a békét visszaadják és biztosítsák.

Az ő szívből jövő óhajuk oda irányulnak, hogy exciád kormánya, mely a szerencse annyi feltételét egyesíti magában, gyorsan és nyugalomban rendezhesse a nemzet sorsát épen úgy bölcs, mint állandó alapokon. Ez óhajuk annál őszintébbek, mert a nemesség tulajdonságok, melyek az ország lakosságát

kitüntetik és nagy történeti emlékek, melyek régebbi időkben Ausztria-Magyarországgal összefüggtek, Spanyolországnak örökre biztosítását legteljesebb rokonszenveinket. Csak büszkének és boldognak érezhetem magamat azon feladatban, hogy a viszonyokat, melyek országainkat kölcsönösen mindenkor összefűzték, fenntartsam s tovább fejlesszem. Kérem exciádot, hogy kötelességeim teljesítését reám nézve oly becses bizalmával, melyet igazolni mindig törekvésem lesz, könnyebbitse meg.”

Serrano e szívélyes üdvözlő beszédre hasonló szívéllyel válaszolt. — A csatáról ma azon hírt jelentik, hogy a karlisták a kormány csapatait megverték. A hír azonban nem direct forrásból jön s még megerősítésre vár.

Tegnapelőtt Crasében folytatták a Bazaine állítólagos bűnrészei ellen kezdett per tárgyalását. Sem a tanú kihallgatás, sem a vádlottak vallomása nem tisztázza az ügyállást. A tárgyalást tegnap folytatták. E helyen egyúttal megemlítjük, hogy Bazaine sept. 6-án Lüttichből J. Gordon Bennet urhoz a „New-York-Herald” szerkesztőjéhez igen terjedelmes levelet intézett, mely már előttünk van.

A többek közt ezt mondja benne: „Azt hitték, hogy okosan cselekszenek, midőn a nemzetért és a hadseregért engem tetek engesztelő áldozattá; Izrael minden bűnét, minden hibáját és gyöngeségét reám halmozták s feláldoztak. Nem akarok ez itélet miatt panaszkodni, mely szabálytalan uton jött létre s formájában is semmis már a törvényszék összeállításának módja miatt.” Azután azt mondja, hogy mindenki ellensége volt s csak Thiers és III. Napoleon voltak jóakarói. Az egyik meghalt, a másikat megbuktatta Mac Mahon. Pere alkalmával — mondja Bazaine — Mac Mahon ellen ugyanazon fegyvert használhatta volna, melyet ő ellene alkalmaztak. Mac Mahon ép oly szerencsétlen volt Sedannál, mint ő Metzben, mint Trochu és Ducrot Párisban, mint Bourbaki és Clinchaut a keleten. Bazaine folytonosan azt mondja, hogy ő nem akar senkire sem panaszkodni, de igen hevesen és joggal megtámadta Aumale herceget, ki tulajdonképpen soha sem volt csatában — néhány apró algieri harcot kivéve — s mégis egy tábornagy felett mert itéletet mondani. A levél következőleg végződik: „A sors csapásai engem le nem ejtenek s nem feledkezem meg szerény származásomról. Egyszerű katona voltam, hordtam a puskát és tarisnyát. Katonai pályámat nem tekintem befejezettnek; még ép erőben és egészségben vagyok. Még kötelességeket kell teljesítenem s teljesíteni fogom őket, ha a pillanat elérkezik. S akkor a szerencse, mely oly kegyetlennek mutatkozott irántam, ismét reám fordítandja utolsó mosolyát, melyben néha az öreg katonákat részesíteni szokta.”

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapestén sept. 19. 10 ó. 20 p. d. e.

Érkezett, sept. 19. 11 ó. 10 p. d. e.

Tegnap délelőtt — Bittó, ki súlyos beteg és Szende, ki táborban van — kivételével minisztereink négy osztrák miniszterrel a király elnöke alatt közös tanácskozást tartottak, mely hosszu viták után elhatározá a gabnavámoknak egész monarchiában leendő fentartását; így a magyar álláspont elfogadtatott.

Királyunk ma Alosutra utazott, onnan visszajöve holnap Budán fogadja az új spanyol követet.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, szept. 19. 1874.

— Ő felsége vallás s közoktatásiügyi magyar minisztere előterjesztése folytán, dr. Ajtai Sándort az általános kórtan és gyógyszer-tanárát a kolozsvári egyetemen, ugyanezen tanintézetbe az orvosi rendszert és törvényszéki orvostan ny. rendes tanárává a szabályszerű illetményekkel kinevezték.

— József főherceg ő felsége a jövő hó 12-én érkezik városunkba. E hó 28-án Szászvároson 29-én K.-Fehérvárt, october 1-én N.-Szebenben, oct. 6. s 7-én M.-Vásárhelyt; 8-án Cs. Szeredában 10-én K.-Vásárhelyt lesz; innen Brassó Kolozsvár s N.-váradon át Budapestre utazik.

— Városunkban a csik-moldvai határsértés ügyében a kormány által kinevezett bizottság tagjai összegyűltek. A magyar kormány e bizottságban Bódi Gergely aranyoszéki főkirálybíró, Biel Albert tanfelügyelő; a cs. kir. hadügyminiszterium Fabini és Kutscherreiter századosok által van képviselve. A bizottság a bukaresti kormány által kinevezett bizottság tagjaival a határszélen fog találkozni.

— A helybeli lövészegylet képviselői e hó 23-án indulnak el városunkból a bukaresti lövészegyletre. A küldöttség tagjai ezek: idősebb és ifjabb Biasini Domokos, dr. Haller Károly, K. Papp Miklós, Molnár Sándor ügyvéd, Kramm József mérnök, s Heinrich József.

— Színházunk régi kitűnő tagja, Boér Emma asszony városunkba érkezett s mint szerződött tag már október elején megkezd művészi szerepléseit a nemzeti színpadon. Nagyon örülünk közönségünk régi kedvenc művésznőjének szerződöttségén, de másfelől sajnáljuk, hogyha ennek egyik tehetséges ifjú színésznőnk elbocsátása volna az ára; mi azt hisszük, hogy E. M. és B. E. külön szerepekkel megférnek egymás mellett. Nem tudjuk, hogy az igazgatásnak célja-e az, mit fennebb érintettünk, de ismételtük, a közönség is zokon venné ha az volna.

— A zeneconservatorium vasárnap 1874. sept. 20-án délután 4 órakor a városi vigarda nagy termében tartandó 1873/4 év negyedik és utolsó hangversenyének műsorozata. 1-ső: Bethoven L. Nagy septe (hetes) 5 szakaszban. Adagio — Allegro. Adagio Cantabile. Tema con Variazioni. Scherzo Marcia e Presto. 2-ik: Magánydal „Zsidóhölgy” cz. operából zenekisérttel Halervytől. 3-ik: Kaliwoda J. W. Simphonia Es c. négyesekszben. Langetto. Mennetto. Allegro c. spirito.

— Értesítés a III. gazd. vándorgyűlés érdekében. Az erdélyi gazdák III. vándorgyűlése T. intéző bizottságának szíves felhatalmazása folytán, van szerencsém közírárrá tenni, miszerint mindazon egyének elszállásolásáról, kik a dévai vándorgyűlésen mint tagok részt venni ohajtanak és ezen szándékukat, legkésőbb f. évi szeptember hó 30-áig a vándorgyűlés intéző bizottságának vagy az alább megnevezett pénztárnoknak bejelentik — a lehetőségig gondoskodva leendő. Tagsági igazolványt 2 frt. bevétele mellett Déván bizottsági pénztárnak Kenderessy Farkas urnál válthatni. Kolozsvárt, 1874. szeptember hó 16-án, Gamauf Vimos, egyleti titkár.

— (p. j.) „Martha” Flotowaak dallamgazdag, szép operája tegnap este oly szabatos élnék előadásban részesült városi színházunkban, minőt kevés szeren alkalmunk tapasztalni, különösen dal-műveknél. Gerecsné asszony jellemzetes, kifejező játékában tisztá, árnyalatgazdag hangjának teljessége nyert érvénysülést. Ő, mint mindig ma is teljes készletséggel, corret, finom előadásával tűnt ki s élvezetes játékát el nem hallgathatjuk elismerésünket. Neszveda k. a. tisztá cseggűs hangja ma is kellemesen lepett meg; N. oly anyaggal rendelkezik, a mely, ha kellő kiképzést nyer, a hazai dal-művészet terén nem csekély eredmények kivására van hivatva. A közönség tegnapi élnék játékáért s szép előadásáért sokszor megtapsolta. Bodorfi Henrik tőmör s érczes hangjával s correct játékával ma is hatott. Zajongi helyenként leszámítva hangjának erőtlenségét s fátyolozottságát, mai szereplésében sokkal élvezhetőbb volt mint bármikor, Lyonel különben is oly szerep, melyben a közönszerű tehetség is nagy sikert mutat-hat fel. A sok változatos és szingazdag dallam, melyek mindegyike képes magragadni a kedélyt, gyengébb előadásban is hat, s hozzávéve, hogy mint ma este kellemes és elég tisztasággal énekelt, a siker sok tekintetben elérnek mondható. A karok és zenekar összevágó szabatos előadásban tűntek ki. Az est sikerében méltó része van Jakobinak is, ki megmutatta, hogy ügyes és avatott kezelés alatt, minő eredmény érhető el.

— Szacsavay Imrének, színházunk e szép buzgalma fiatal tagjának jutalomjátéka hétfőn, e hó 21-én „Gringoire”-ban lesz. Ez előadásban a színi képezde tehetséges tagja s a jutalmazandó pályatársa Ditrő Mór is közreműködik. Ajánljuk műszeret közönségünk figyelmébe e jutalomjátékot.

— Nemzeti színházunk nézőterén és színpadján jelentékeny javítások foganatosítottak az utóbb napokban. Az ülőhelyek ugyanis tetemesen megszáporítottak. A zártzék sor elejét 3-szor ruganyos szerkezetű kényelmes fautenilekkel látták el, s a színpadon is sok czélszerű javítás történt, így a színpad háttérre jelentékenyen megnagyobbították, s részbe új dekorációkkal szereltetett fel. Színházunk általános képe mindenesetre már október 1-én, midőn a idény kezdetét veszi, kedvesen fogja meglepni a néző közönséget.

— Színházunk derék karmestere Jakobina jutalmul e hó 23-dikán szerdán a rég nem halló „Zampa” dalmú adatik elé, melyben a czímszerepe Bodorfi Henrik fogja énekelni.

— A „Hilaria” dalegylet a zászlószentelési szerepeit koszoru leányok tisztelésére tegnap a „Panonia” szálloda nagy termében dalestélyileg egybekötött zártkörű táncmulatságot rendezett, mely a leányokban sikerült. A festői díszítésű, gyönyörű világ-tásu terem csinos hölgy alakokkal telt meg s a dal-lárok által elzengett néhány dal előre is a legelő kedvre hangolá a társaságot a mulatság sikere irár. Nem sokára fölzendült Salamon zenekara is s a táncoták kifogyhatlan dallamai kedvet, életet árasztottak a vidoran lejtő párok sorai közé. A zászló vé-asszonya, Hutflesz Károlyné urbölgy, gyöngékedé miatt nem jelenhetett meg az időtöltésben. Dalna táncnak csak éjfélt után volt vége s a nemes buzgalma dalárok e meglepése, melyben diadalmas lo-gojuk hölgyeit részesítették, csak dicséretre való.

— Gyöngyösiné Mátrai Laura legutóbb Es-tergomban vendégszerepelt. Két szerepben lépett fel s a színpad mindannyiszor zsufolásig megté Mátrai Laura legközelebb Jászberényben fog vendégszerepelni.

— **Neveldeigazgató** 1. értesítés. A méltóságos gm. kath. igazgatótanács elhatározván, hogy minden olyan alapítványos tanoncok ki 1874. tanév más odik előben csak egy tantárgyból is 2-odrendű osztályozatot kapott, alapítványt vesztettek nyilváníttassék, jövő 1874/5. tanévre a kolozsvári főneveldeket illetőleg ekkép elintézte az alapítványok kiosztását. 1. A nagyobb neveldebe felvételtek () jog és bölcseztanulók: Liskai László, Móritz Károly, Tamási Péter, Benedek Elek, Eranosz Miklós, id. Kovács Antal, Bánfy Zsigmond, Borbáth Vilmos, Bournász Ernő, Elek B. Béla, Jován Antal, László Antal, ifj. Kovács Antal, Destyán József, Orbay Mátyás, Pál G., Pál Géza, Pap András, Schön Ferencz, Szakács Balázs, Szentpáli Dávid, Vonk Albert, Amberger László, Bogdán Péter, Demény Ferencz, Gező Ferencz, Győrfi Sándor, István Miklós, Móritz József, Tiltscher Ede, Török Lajos, Szacsai András, Karl István, Bajkó Móritz, Balási Dénes Gál Miklós, Demény Béla, Csibi Péter. — b) Gymsiumi tanoncok: Koronka Béla, Lukács János, Vég János, Karácsony Lajos, Fülöp Endre, Dávid Sándor; nyolczadosztályosok. — Csoboth Simon, Eck Emil, Gereze Péter, Juhász Lajos, Szacsai Gyula, Karl József, Antal Béla, Léonárt János, Nagy József hetedosztály. — Karácsonyi Miklós, Markovich Jakab, Mártini Károly, Pál Géza, Szántó Lajos, Szigeti István, Kremiczky Ottó, Szatár Robert, Szentkirályi Géza, Cseh Gyula, Győrbiró Géza, Kádár Kálmán, Kosza Ede, Pál György, Geibel Otto, Gazda Dénes hatodoszt. — Gyergyai Mihály, Székely János, Varga Sándor, Finta János, Péterfi Gáspár ötödoszt. — Feldman János negyedoszt. — Szentkirályi Kálmán harmadoszt. — Máté Antal másod- és Palmer András hetedosztályosok. 2. A kisebb neveldebe felvételtek következő gymnas. tanoncok: Bálint Árpád, Ürmösi Tivadar, Emberi Árpád, Sánta András, Oláh Gyula, Márton János, Motók Béla, Köllő Ignác, Kis Ernő, Némethi Mihály, Bartha, István, Körsi György, Mischinger János, Bartok Tamás másodoszt. — Széplaki Ödön, Kádár Ferencz, Gurnesvics Kelemen, Balázs Gyula, Eibel Géza, Algázi Lajos harmadoszt. — Antal András, Bardecz Bálint, Dencz Adolf, Kolin István, Gardik Vilmos, Kuiszt János, Pap Gyula, Budai Károly, Dániel István negyedoszt. — Amberboi József, Eperjesi Olivér, Faragó Károly, Schreiber Lipót, Stark Gyula, Szatár Gusztáv, Szabó Elek, Lukács Antal, Bartos József, Finta Ferencz, Tamás Dávid, Tamási Ákos ötödoszt. — Dániel József hatodoszt. és Vucskics Lajos nyolczadosztályosok. Mindenki hozzon magával szalmazsákot, asztalkendőket s evőeszközöket. A ki október 15-ig elmaradást bevehet okkal nem fogja igazolni, alapítványhelye mással betöltetik. A kik fizetőkül kívánnak a neveldeben elhelyeztetni, vagy külön tanári felügyelet mellett házi tápközsöskül a tanárok asztalánál élelmeztenni, azok szülői akár személyesen, akár írásilag alulírottól főlő hó 29-ig jelentkezhettek. Várad Móritz, neveldeigazgató.

— **Értesítés.** A székely vértanúk szobor-bizottsága mai napi ülésében ezeket határozta: 1. a szobor az egyenlőségi körnek mult vasárnapi határozata szerint a végzetes postarétén levén felállítandó, a szükséges területnek kijelölésére a városi hatóság által tett ajánlatra tekintettel, egy a szobor céljához és biztos felállítására egy rendező bizottság Simon Lajos elnöke mellett kitért ki, melynek tagjai: Daboczi Imre, Szathmári Sütő Ferencz, Bukaresti János, Sófálvi József, Szeidel Károly, Lobeuschus Ágost, Balog József, Fellinek Antal, Cseh Zsigmond, Erdélyi Lajos, Jakabfi János és Seres János polgártársak oly általános utasítással kértnek föl, hogy a szobornak megfelelő szilárd alapot és körülötte vasrácsot minél jutányosabban állíttatni igyekezzék. mindennek előtt a szobor felállítására levén a legelső teendő. 2. a leleplezési ünnepély sorrendjére nézve általában megállapított: hogy a helyi dalárdák a Hymnus és Szózat egy egy alkalmai dal előadására, továbbá helyi ref. lelkész Vas János egy könyvbeszére, orsz. képv. Orbán Balázs az emlékbeszéd, orsz. képv. Lázár Ádám leleplezési hangok, Berecki Sándor zárbeszéd tartására kértnek föl, kik közül Vas és Lázár készeknek nyilatkoztak, míg a többiek nyilatkozata bevárandó; a Jókai Mór koszorús költőktől várando dícsőltetmény elszavazása iránt később fog intézkedés tétetni, valamint a leleplezés napja csak a szobor beérkezése és felállításához képest fog kitűzteni s mindezekről a maga idejében a részletes ünnepélyrend hirtelileg is közzététetni. 3. a magyar-keleti, tiszavidéki és osztrák állami vasutigazgatóságoknak azon hazafias áldozatkészségért, hogy a vitelbért másza s mértékűként felére leengedni, a kegyeltes cél iránti tekintetből szivesek voltak, ezennel nyilvános köszönet szavaztatik. 4. Jablonszki Vincze pesti szobrász felszólíttatik, hogy a szobrot haladéktalanul rendeltetése helyére leindítani igyekezzék, ki nek az elnöki előterjesztés szerint kitűnően sikerült művéért és hazafi áldozatkészségeért elismerő köszönet nyilváníttatik, mint a ki ezen újabb műve által hazánkban jó hírnevét öregbítette. 5. a szobor költségei fedezésére újabb adakoztak: Jakabfi József postatiszt 1 frt, Orbán Balázs a kerítés és őrházra 10 frt, Hoppé Ferencz ugyanarra 5 frt, Vinkler Károly 1000 darab jó téglát, kiknek forró köszönet szavaztatik egyuttal felhivatnak minden ügybuzgó

honfiak és honleányok, hogy e czélszerű és biztos felállítás végett pénzbeli vagy szükségelt anyagszerbeli áldozatokkal járulni sziveskedjenek, adományaitkat és ajánlataikat pénztárnok Konecz József tanárhoz ide küldvén be. Marosvásárhely, 1874. sept. 15. Lázár Ádám, elnök.

— **A székely vértanúk síremléke** a posta réten lesz.

— **A marosvásárhelyi egyenlőségi kör** mult vasárnap tartott rendkívüli közgyűlésében mintegy 50 tag jelenlétében szobor-bizottsági elnök, Lázár Ádámnak következő indítványát $\frac{2}{3}$ -ad többséggel elfogadta: „hogy tekintettel az 1870. jul. 24-én hozott közgyűlési határozatra, mely szerint a székely vértanúk emléksobora a végzetes postarét helyén felállítandó, melyek ellenében azonban a később felmerült aggályok már elenyészve lévén, újabb tárgyalásnak nincs helye, és a szobor bizottság elnöki jelentés tudásul vétetvén, a szobor-bizottság utasítatik: a fentebb idézett határozatnak foganatosítására, illetőleg az emléksobornak a végzetes helyen mielőbb felállítására és leleplezésére minden szükséges lépéseket megtenni.“ Az ev. ref. köztemető mellett csak egy feltűnő kisebbség szavaztatott, és így a történelem által sugallt közkiáratnak teljesen elég tétetett.

— **Gr. Batthány Imre** sept. 16-án 93 éves korában meghalt. Tanulmányát Virág Benedek vezetése alatt végző. Az ügyvédi vizsgálatot letetvén a helyi tanácsnál mint tiszteletbeli fogalmazó kezdte meg közpályáját. 1823-ban Zalába, mint kir. biztos küldetett ki. Később a megye főispánja lön; időközben a hétszemélyes tábla bírja lön s mint ilyen 1848-ig működött. Az abszolút kormánykorszak szomorú éveit a gróf a magánéletben töltö. 1860-ban a cancellaria felkérése folytán a megye szervezéséhez fogott A koronázáskor mint főlovászmester tett szolgálatot, minek emlékéül az aranygyapjas rendet nyerte. Mint hazafi, mint köztisztviselő és bíró érdemes volt a közeliismerésre. Ő betöltötte hivatását; nyugodjék békében!

— **Barnay Lajos** színész, azelőtt a pesti német színház becsült tagja, a meiningeni herceg által művészet és tudomány számára alapított arany emlékéremmel díszített fel.

— **Rossi Ernő** a napokban levelet irt egy pesti barátjának, melyben tudatja, hogy jövő november hóban társulatával oda érkezik.

— **Megrendelés 12 operára.** Lucca asszony, a milánói Lucca kiadó cég tulajdonosa, tizenkét nápolyi maestrot megbízott egy-egy opera szerzésével, melyeket kiadni és előadni szándékozik. A kiválasztott maestrok a következők: Alberti, d'Arienzo, Ceti, Cabriola, Lombardini, Marfella, Naciarone, Palumbo, Sangermano, Trigma, Samuelli és Tizzani.

— **Az alsó-ausztriai tartomány** gyűlés pénzügyi bizottsága 10,000 frtnyi nemzeti ajándékot szándékozik az északsarki expedíció tagjainak megszavazni.

— **Az ország legvakmerőbb rablója** Farkas Béni fölött fog itélni a legközelebbi napokban a marosvásárhelyi törvényszék. Nem kevesebb mint 32 büneseti vád forog fen ellene s a végtárgyalás alatt, mely hetfőn kezdődik, 10 védő ügyvéd fog szerepelni.

— **A nemzeti muzeum** érdemes könyvtárnoka Mátray Gábor ur, nyugalomba helyezettetését kérte. Utódja valószínűleg Xantus János lesz.

— **Egy tanuló kivégeztetése.** Mint Atheneből írják e hó elején Paturi gymnasialis tanuló, ki az intézet igazgatóját erőszakkal meggyilkolta, kivégeztetett. Paturi azért követte el borzasztó tettét, mert az igazgató nem akarta őt magasabb osztályba helyezni.

— **Amerikai erkölcsök.** Az amerikaiak erkölcsösségéről az európaiak jelenleg épen nem lehetnek kedvező véleményben. A lapok újabb és újabb botrányos dolgokat közölnek az amerikai társadalom erkölcsösségéről. Itt csak kettőt vagy hármat akarunk fölemlíteni. Az Indianapolis Herald szerkesztőjének röviddel ezelőtt tudomására jutott, hogy benső barátja, egy gazdag kereskedő elcsábította 18 éves leányát. Az így megsérlett atya dühösen ront a kereskedő lakása felé, azonban utban találja és agyonlövi; midőn haza siet leányát halva találja; a leány méreggel vetett véget életének. — Pomeroy kisasszony, fiatal csinos hölgy, a napokban gyermekágyban halt meg Jersey-ben, halála előtt a község presbyteri lelkészét vallva gyermeke atyjának. — Gennyben, Vermont államban, a methodista hitkönyök elfogatott, mert saját leánya őt vallotta születtett gyermeke atyjának. — Különösen Boston városa, Amerika Athenje, dicsekedhetik azzal, hogy jó példát mutat a világnak. E városban a balandóság, különösen a gyermekek közt, borzasztó. A városi egészségügyi hivatalok jelentése az anyákat gyermekeik nem kellő gondozásával vádolja; a hatóságoknak azt veti szemköre, hogy az iskolákat nem szellőztetik jól és így a gyermekeket megmérgezik; a kereskedőket pedig azzal vádolja, hogy megmérgezik az élelmiszereket és a gyermekek által vétetni szokott nyálankásokat. Jóllehet, hogy meg van tiltva alkoholtartalmú italok eladása, mégis 15 hónap alatt 62 egység halt meg iszákoság folytán.

— **Kiátkozás az egyházból.** Egyik polgár városban vasárnap, sept. 6-án érdekes eset történt. Kubecek prépos t, kiegyházi főlebbvalói beleegyezése nélkül a kor-

mánytól préposti kinevezést fogadott el 6-án ünnepélyesen a nagy exkommunikációval sújtott. Az exkommunikáció roppant embertömeg jelenlétében Wlosciewek templomában ment végbe. Rzezniewski esperes vezette a szertartást s következő átokkal sújtotta Kubecek urat: „Az atya, fiu és szentlélek, szent Péter, Pál apostolok s a többi szentek nevében az egyház, hatóság s az apostoli delegatus által arra fölhatalmazva, ezennel Kubecek pap a nagy egyházi átokkal sújtatik. Ő ki van zárva a romai kath. egyház közösségből, elvesztette a papság előjogait, örök kárhozatra van átvadva az ördögnek, ha ez átokkal sújtva s a nélkül, hogy előbb az istennel kibékült volna, mulnók ki a világból.“ Ez exkommunikáció az új egyházpoltikai törvények alkotása óta az első eset Poroszországban. Ledochowski érsek egykor csak fenyegetett valakit ez átokkal s már a fenyegetés miatt is perbe fogott a világi hatóság által. A jelen esetben, midőn az exkommunikáció a törvény ellenére s a pápai delegatustól nyert fölhatalmazásra való hivatkozással, ünnepélyesen kihirdetett, mint a „Nordd. Allg. Ztg.“ irta, az illető esperes ellen, ki az exkommunikációt foganatosította, okvetlenül bűnvádi pert fog az államügyész indítani.

— **A Woolwichi nagy gőzkalapács.** Nehány napja csak, hogy kész lett és átadott a használatnak a woolwichi arsenálban azon nagy gőzkalapács, mely az acél ágyú-csővek kovácsolására készített Nasmith, Wilson és társa által. Az egész kalapács szerkezete 45 láb magas és alapja 120 négyzet láb. — A hengerrel és a kossal együtt a kalapács-állvány 500 tonnát (?) nyom, s az alapját képező vassal és a zuzó talppal összesen 665 tonnát. Az egész gőzkalapács 50 ezer font sterlingbe került, a mi még nem is mondható valami tulságos árnak, tekintve a gép nagyságát és roppant munkaképességét. Az elhelyezés után azonnal minden késedelem nélkül megkezdették vele a munkát, s mellé 80—100 tonna hordképességű két darugépet is állítottak. A kos esési magassága $10\frac{1}{2}$ láb, s a kalapács hatása a felső gőz által annyira fokoztatik, hogy ez a kos 80 lábnyi esésének felel meg. — Mindkét izzító kemenczétől egy-egy vezető (Gang) helyeztetett el, ez már magában 7 tonna súlyu, s egy vasrámból áll, mely tűzmentes falazattal van kitöltve; ezen kifalazáshoz 1500 tűzmentes téglát használtattak fel. A kemencze építésére —[nem számítva a kéményt — 15 ezer téglát ment föl. — Az első kísérleteknél a kalapácsból kiszorított gőz oly erős hangot adott, mely mértékdekre elhallatszott, azonban ennek elvezetése által a zaj mesterségesen és tetemesen meggyöngyített. Ezen gőzkalapács harmadik a jelenleg ily nemű (t. i. ágyukovácsolásra szolgáló) működésben lévő kalapácsok között, s két konkurense Essenben a Krupp-féle gyárban, és Premben az orosz császári ágyuműhelyben van.

— **Figyelmeztetjük t. olvasóinkat** P. Mayer Farkas bor-nagy-kereskedő hirdetésére lapunk hirdetés rovatában.

KÖZGAZDASÁG.

— **A beszterezeti piac** árai szeptember hó 15-én 1874. Alsó-Auszt. mérő. Tisztabuza 5 frt, 40 kr. Rozs 3 frt, 40 kr. Egybuza 4 frt, 80 kr. Zab 1 frt, 50 kr. Széna 1 frt, 60 kr. Alomszalma 95 — kr. Zsupszalma 1 frt 50 kr. Egy öl fa 12 frt, egy font marhahus 14 kr.

— **A m.-vásárhelyi piac** ára sept. 17-dikén. 1874. A. auszt. mérő Tisztabuza 4 frt 70 kr, egybuza 3 frt 50 kr. rozs 3 frt 30 kr. kukorica — frt zab 1 frt 34 kr. pityoka 2 frt 10 kr. Egy mázsa szalonna — frt — kr. Egy font disznózsír 56 kr. egy kupa borsó 18 kr. lencse. 20 kr. paszuly 16 kr. Egy mázsa kenyér liszt 12 frt Egy font marhahus 16, Egy mázsa széna 2 frt — kr. Egy öl tűzifa kemény 10 frt. 60 kr.

— **A gy.-fehérvári piac** árai szept. hó 15-én 1874. Alsó auszt. mérő. Tisztabuza 4 frt 95 kr. Rozs 3 frt 45 kr. Egybuza 4 frt 13 kr. zab 1 frt 45 kr. Széna 2 ft. — kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 9 frt. — kr. Marhahus fontja 20 kr. Konyhaliszt 12 kr. Borsó mérője 32. Lencse 24, paszuly kr. 16n

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Szept. 18-án 5% Metalliques 71.30 frt. Kamat —. — 5% Nemzeti kölcsön 74.75 frt 1860. Kölcsön 110,—. Bankrésztvény 994 Hitelintézeti részvények 248.50—London 109.75 ft. st. Ezüst 103.90 Cs. kir. arany 525 $\frac{1}{2}$ — Napoleondor 8.78 $\frac{1}{2}$.

Urbéri kötvények: Magyarországi 77.75. Temesi 77 Erdélyi 76— Horvátországi 80.—.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

A közönség köréből. *)

Tekintetes szerkesztőség! Becses lapja idei 203. számának napi hírei között a városi képviselő-bizottság f. hó 4-én tartott üléséből közzétett tudósításnak reám vonatkozó passusát, minthogy megtámadva nemcsak, de sőt vádolva

*) E közzétett felvilágosításnak szánt rovat alatti közleményekért csupán a rajtó-hatóság irányában vállal felelősséget, a szerk.

érezem magamat városunk közérdekével szemben nem mellőzhetem hallgatással, hanem kötelességemnek tartom a t. közönség iránti figyelemből arra a tek. szerkesztőség engedelmeivel röviden némely észrevételt tenni.

Felszólalásom ezek szerint egyszerűen a szükséges védelemre szorítkozik menten minden polemikától, minthogy nincs okom kutatni, hogy mi czéloztatik azon ellenem szóló passus által, valamint azt sem, hogy kinek érdekében és érdekében tétetett meg az annál kevésbbé, mert erős hitem van, hogy bármely nagy legyen is érdeke, nem tudósító ur, kinek úgy látszik nincs tudomása a körülményekről, melyek s mik között én a város részére munkálkodtam, mi nélkül pedig feletem s munkásságom felett pálcát törni sem tudósító ur, sem más jogosítva nem lehetne, hanem mások hivatvák, arra hogy azok tekintetbe vételével feletem ítéletet mondjanak.

Az mondatik az érdektel tudósításban: „valóban ideje volt szakítani botrányosan ros közveztünk készítőjével, kinek (hogy mije, tudósító ur pennájában vagy a szedőládában maradt) szemünk előtt rendszerint elromlott még azon esztendőben, melyben készítették.“

Hogy a város szakítani velem minden körülmények között jogosítva van, s különösen 30 éven át érdekében tett fáradozásaimat sem méltányolva, nagyon természetes, azonban mert azt a város még oly categorice nekem ki nem mondotta, engedje meg a tudósító ur a felett kétkednem, s annál inkább kétkednem, hogy az általa ellenem vádként telhozott okból, miután ha csakugyan szakítani velem szándékolta volna a város, ajánlatomat el sem fogadta volna, hanem egyszerűen szemembe vetve érdeke ellen tett tudósító szerinti eddigi műveletemet, visszautasít, mi meg nem történt, hanem ajánlatom bevétel, minthogy nem áll a tudósító ur által ellenem felhozott alaptalan vád, miután köztudomású dolog, hogy én mindig a város felügyelethez a intézkedése szerint munkálkodtam, majd mindig a város szolgáltatta a munka-anyagot, melynek milyensége szerint ítélt meg a munka, s annak tartóssága, miszerint ha egyes helyeken a város porond helyett porhonya földet használtatott fel töltésül, s 6—7 hüvelyknyi kavics helyett 2—3 hüvelyknyi kövezetül, azt hiszem sem tudósító ur, sem senki más jogosan engemet nem kárhoztathat a rosszasság vagy tartósság tekintetében, annyival kevésbbé, mert bizonyítékul szolgálhatok tudósító urnak 1858-ik év óta megtartott kövezettel ott, a hol én szolgáltattam az anyagot szerződésszerűleg; engedjen a felett kétkednem továbbá, mert megenged kétkednem, hogy bizottsági tárgyalás alá az utczák kikavicsozására „megejtett árverés“ ügye került volna, mert ha bár én jogász nem vagyok, s így nem is lehetnek teljes ismereteim azon alakiságok körül, melyek egy törvényes árverés megtartásához, megkívánatnak, hogy az megejtettnek mondható legyen; mindazonáltal egyszerű felfogásom szerint is kimondani merem, hogy azon tény, mely szerint egyik ajánlkozó ajánlata felbonthatik, s az egyedüli másikkal közzétetik, s így sem zártajánlat, sem felkiáltás szerinti árverés nem eszközöltek, egyáltalában árverésnek nem mondható, s azért megejtett árverés nem kerülhetett a képviselő-bizottság tárgyalása alá; engedje meg tudósító ur a felett kétkednem épen városunk érdekében, mert a t. tanács, s illetőleg képviselő bizottság bármivel s bármikor szakíthat, ha a város érdekében másnak ajánlatát inkább elfogadandónak találja, megszabotván a feltételeket egyiknek úgy mint a másiknak, s reméllem, hogy a t. képviselő-bizottság hivatása színvonalán s nem tudósító ur kívánságára, hanem a közügy érdekében lesz tekintettel.

Nem mellőzhetem tudósító ur abbeli ferde állítását sem hallgatással, mintha én magasabb érdeket szabtam volna, s így bizatott a közönséges kikavicsozás ölenként 1 frtjával, és vízvezetékeknek 1 frt 10 krjával, Eibenschützre, mert ezen ajánlat épen enyém volt, mely ellen ajánlkozóval közölve, s általa, s talán részére is elfogadva lett, minthogy úgy értesültem, miszerint épen ellenajánlkozó szabott volt magasabb árakat.

Bezárom már is hosszúra nyúlt észrevételeimet, kérve tudósító urat, hogy tárgyilagosan, s nem személyes czélzással hozza mások tudósításokat, másnak kisebbítésével. Egyébiránt az idő mindenről fog tanuskodni.

Kolozsvártt, sept. 15-én 1874.

Jánki Mihály.

Jelzalog kölcsönöket

A birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzügyi viszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, Ovár, bástya utca 6 szám.

Ugyanott van a nyitrai gépgyár erdélyi egységes főraktára, hol mindennemű gazdasági gépek kaphatók vagy megrendelhetők.

Nagyobb gépeknek részleteztetések is elfogadtnak (Értékelhetni posta útján, vagy személyesen naponta, u. 1-ül 4-ig.)

